

क्षणिक...

बनाइरहेको छ । नेताले आफुखुसी संगठन चलाउने र स्वार्थसंदिका लागि नेताको होकाहोका चहाँप्रेरी अधिकृतीचीको सम्भालताले संगठनको वृत्तिविकासमा कदापि काइडा पुऱ्याउदैन । प्रेरी संगठनलाई दलीय प्रभाव र गुणत अभ्यासवाट मुक्त नगराएसम्म मूलुकमा सुधासन र कानुनी राज्य स्थापना हुनसक्नेत ।

दज्ञानीयिन्ह...

वर्षको सेपार्ष्ठि स्वतः प्राप्त गर्नुपर्ने प्रतिफलबाट विमुख म जस्तासँग भविष्यमा आनुसन्केत 'अवसर' को बारेमा विमर्श गर्दैगाह त एकान्तरीलाई लागि निकै ठूलै मानिस पो भइएछ कि भनेर भ्रममा रमाइये पनि । अकोंतिर 'है युक्ति के ले लगाए' ठेगान लगाइदिनेसम्मको कुरा आए । उनले बढुवाको विषयवस्तु न्यायालय प्रवेश गरेकाले यसको नियोजन नभएसम्म अब उप्रान्त यस विषयमा सार्वजनिक टिप्पणी नगर्ने पनि उल्लेख गरेका छन् ।

दरवन्ती थप र स्पार्पित नजिर

सरकारले चाहेको बेला आफुखुसी दरवन्ती थन्दे र घटाउने खेल यो मात्र होइन । यसअधि प्रधानमन्त्री हुँदा पनि शेरबहादुर देउवाले प्रहरीमा १५ जना एआईजीको दरवन्ती थपेका थिए । पछि आवश्यक्ता नरहेको भन्दै थपेका एआईजीलाई फाजिलमा राखिएको थियो ।

तात्कालीन प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीले आफ्नो कार्यकालमा प्रहरीमा पाँच जना एआईजीमात्रै राखें निर्णय गराए, गह मन्त्रालयमाफत । तत्कालीन समयमा तीन जना एआईजी थिए, हरिबहादुर पाल, प्रचुन कार्की र निरज शाही । ओलीले चलाखी ढाबाट दुई जना क्रमशः विश्वराज पोखरेल र सहकुलबहादुर थापालाई एआईजीको फूली लगाइदै । त्यसको सर्वत्र विरोध भयो । प्रहरी संगठनभित्र सरकारको आलोचना भएपनि कसैले कैत उजुरबाजुर गरेनन ।

आईजीमात्रै क्षेत्रीले पनि सरकारको निर्णयमा लालमोहर लगाइए । सरकारको निर्णयमा क्षेत्रीको कै नै लाग्यो र । असहर्तात जनाउँदा पद नै धरापमा पन्ने देखेपछि क्षेत्रीले कुनै प्रतिक्रिया जनाएनन । ओलीपछि देउवाले सरकारको नेतृत्व समाले ।

फेरि उनले तीन वटा पद थपेर पन्त, सिंह र धानुकलाई एआईजी बनाए । ओली सरकारको पालामा बनाएका एआईजीले प्रहरी नेतृत्व लिने भएपछि आगामी चुनावमा असरपर्ने भन्दै नेपाली कांगेसकै नेता तथा कार्यकर्ता र निकट व्यापारीले प्रधानमन्त्री देउवालाई सुकाएका थिए ।

देउवाले चाहेको भए यो निर्णय रोकन सक्ये । तर, उनले त्यसो गरेनन । चुनावमा आफुखुसी प्रहरी नेतृत्व बनाउने दाउमा लागे, प्रधानमन्त्री देउवा पनि । पुष्पकमल दाहाल 'प्रचण्ड' ले आफ्नो प्रधानमन्त्रीकालमा देउवाकै दबावमा कनिष्ठ डीआईजी जयबहादुर चन्द्रलाई आईजीपी बनाउने निर्णय गरेका थिए ।

केही घण्टा पनि नवित्रै अर्का प्रत्यासी डीआईजी नवराज सिलवाल सर्वोच्च पुगे । किंतु कार्यसम्पादन मल्याङ्कन बुझाएको भन्दै सिलवालमध्य छानिवन भयो । अदालतमा लामो वहसपछि कार्यसम्पादन मुत्याङ्कनकै आधारमा डीआईजी प्रकाश अर्थालाई आईजीपी बनाइयो । सिलवाल एमालेको टिक्टपाएर लालितपुरको सासाद बने । चन्द्र पनि कांगेसकै कोटामा अलित्यार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको आयुक्त बने । अयाल अहिले गुमनाम छन् ।

बढुवामा चित नवभेर सिलवाल अधि अन्य वरिष्ठ प्रहरी अधिकतरु पनि सर्वोच्च गएको देखिएन्छ । एआईजीको पद खानी हुँदाउदै बढुवा नगरेको भन्दै डीआईजी यादव अधिकारी सर्वोच्च पुगेका थिए, २०७९ साल साउनमा ।

तत्कालीन समयमा गृहमन्त्री बामदेव गौतम थिए । उनले नौ जना डीआईजीलाई एआईजीमा बढुवा गरेका थिए । खनालअधि डीआईजी पञ्चुराम खानी पनि पुनरावेदन अदालत पाटमा पुरोका थिए । खनाल दायर गरेको रिटमा पाटनले बढुवा सिफारिस कार्यान्वयन नगर्न अन्तरिम आदेश दिएको थियो । पछि सिफारिस सूची बदलिको थियो । त्यसो त उपेन्द्रकान्त अर्थालाई सरकारले आईजीपीमा नियुक्त गरेपछि उनके व्याजी डीआईजी पार्वती थापा पनि सर्वोच्च पुगेकी थिएन । तर, फैसला भन्ने उनले अवकाश पाएपछि मात्रै आयो ।

पैसाले...

निर्वाचन जित्थु भन्ने मनसाय राख्ने दल र उमेदवारले लोकतन्त्रको दुहाइ दिन मित्रैन । पैसाले होइन, सिद्धान्त र निष्ठाले चुनाव जित सम्पूर्छ ।

कार्यक्रममा पूर्वप्रधानन्यायाधीश कल्याण श्रेष्ठले निर्वाचन भनेको राजनीतिको कर्मकाण्डी प्रक्रिया नभई विकास, सहभागिता र सुधासन प्रत्याभूतिको प्रक्रिया भएकाले आचारसंहिता पालनको संस्कृतिलाई अभिन्न अंग बनाउनपरेमा जोड दिए । उनले भन्ने, 'निर्वाचन भनेको समानता र सम्यकाको प्रणाली हो भन्ने आचारसंहिता स्वावलम्बन र स्वराजको प्रक्रिया हो । प्रजातन्त्र चाहिँ सांस्कृतिक अभ्यास हो । आचारसंहिता पालनको मुख्य जिम्मेवारी राजनीतिक दल र उमेदवारको हो ।'

नेपाल कानून समाजको अध्यक्ष एवं पूर्वमुख्यसचिव तीर्थीमान शाक्यरामे १८ वर्ष उमेर नपुगेकाले मतदान गर्न पाउदैनन, उमेर पुगेको देखिए रोजगारीका लागि विवेशाएको अवस्था रहेको तथा ज्येष्ठ नागरिक मतदान गर्न जान नसक्ने

हुँदा निर्वाचनमा धेरै पैसा केका लागि खर्च गर्नुपर्छ भनी प्रश्न गरे । निर्वाचन आयुक्त इश्वरीप्रसाद पौडेलले स्वच्छ, स्वतन्त्र र विश्वसनीय निर्वाचन गराउने सैवैथानिक दायित्वन्तरुप आयोगले निर्वाचनको तथारिलाई तीव्र र सघनरूपमा अधिक वाहाइदारहेको जानकारी दिए ।

सार्वजनिक...

पेट्रोलियम पदार्थको मूल्य पाँच प्रतिशतभन्दा धेरैले घट बढ भएमा सौ अनुसार स्वचालित प्रणालीबाट मूल्य समायोजन गर्ने निर्णय पनि भएको छ ।

गत असारयता डिजेलको मूल्य ३४ प्रतिशत बढेको आधारमा हाल नयाँ भाडादर तय भएको विभागले जनाएको छ । विभागले अनुसार चैत २० गतेदेखि लागु हुने गरि पेट्रोलियम पदार्थको मूल्य घट्दा भाडा घट्दै र बढ्दा भाडा पनि बढ्दै गरी स्वचालित भाडा प्रणाली कार्यान्वयनमा ल्याउने निर्णय भएको छ ।

धिमिरेका अनुसार विभागले स्वचालित भाडा प्रणाली लागू गर्न ३३ वटा सूचकलाई आधार बनाएको छ । ती सूचकमध्ये पेट्रोलियम पदार्थको मूल्य हिस्सा ३५ प्रतिशत रहन्छ । यसअधियातायात व्यवस्था विभागले नै स्वचालित प्रणाली अनुसार सार्वजनिक यातायातको भाडा बढाउन मन्त्रालयमा सिफारिस गरेको थियो । सौ सिफारिसलाई मन्त्रीस्तरीय निर्णयबाट स्वीकृत गरिएको हो ।

अन्य...

छ । सयन्त्रले कुन महानगरपालिका कुन दललाई दिने भन्ने विषयमा पनि आपसी छलफल गरेर टुंगो लगाउने छ । तर, जुन महानगरपालिका जसको भागमा परे पनि सबैले आफ्नै दलको उमेदवारसरह सहयोग गर्नुपर्नेछ ।

कुन दलले कुन महानगरपालिकामा उमेदवार उठाउने भन्ने विषयमा नेकपा एकीकृत समाजजावादीका अध्यक्ष माधवकुमार नेपाल स्वेच्छ कर्किएपछि बैठक बसेर निर्णय लिनेछ । अध्यक्ष नेपाल हाल एक कार्यक्रमको सिलिलाम टक्रीमा छन् ।

बैठकले चुनावी तालमेलका लागि केन्द्रमा मात्र नभई स्थानीय तहसम्मै संयन्त्र बनाउने निर्णय पनि गरेको छ । बैठकमा सहभागी सरकारका प्रवक्ता एवं सञ्चार तथा सूचना प्रविधिमन्त्री जानेन्द्रबहादुर कार्कीका अनुसार प्रदेश, जिल्ला र पालिका स्तरमा पाँचवटै दलका नेताहरू सम्मिलित संयन्त्र बनाउने निर्णय गठबन्धनले गरेको छ ।

'प्रदेश, जिल्ला र पालिकास्तरमा पाँचवटै दलका सम्बन्धित तहको नेतृत्व सम्मिलित संयन्त्र बनाउने निर्णय भएको छ । त्यो संयन्त्रले चैत २२ गतेमित्र सम्बन्धित पालिका, जिल्ला र प्रदेशमा पाँच दलीय गठबन्धनको अवस्थावारे प्रतिवेदन केन्द्रमा पठाउनेछ', बैठकपछि मन्त्री कार्कीले सञ्चारकर्मीसंगको कुराकानीका क्रममा भन्ने ।

निर्वाचनमा सहकार्यको विषयलाई लिएर सत्तारुढ गठबन्धन दलहरूबीच पहिलो पटक बैठक बसेको हो । सरकारको नेतृत्व गरिरहेको दल कांगेसको गत मंगलबाटर सम्पन्न केन्द्रीय कार्यसमिति बैठकले आगामी स्थानीय तह निर्वाचनमा आवश्यक्ता अनुशार गठबन्धन गरेर अगाडि बढ्दै गरेको छ ।

यस्तो निर्णय गरे पनि निर्वाचनमा गठबन्धनको विषयलाई लिएर कांगेसमेत चर्चाको मतभेद देखिएको छ । कांगेसको बैठकमा पनि यो विषयलाई लिएर चर्काचर्की परेको थियो । प्रधानमन्त्रीसमेत रहेका कांगेसकै वैठकले आगामी निर्वाचनमा सत्तारुढ गठबन्धनले चुनावी तालमेल हुनुपर्नेमा स्पष्ट देखिएका छन् ।

समाप्ति देउवालाई महामन्त्री विश्वप्रकाश शर्मा, बरिष्ठ नेता रामचन्द्र पौडेललगायत अधिकांश केन्द्रीय सदस्यले समर्थन गरेका छन् । तर, गत महाविदेशनमा समाप्ति पदमा देउवासँग पराजित डा. शेखर कोइलाला र महामन्त्री गगन थापा भन्ने गठबन्धनको विरोधमा उभिएका छन् । यसैगरी चितवनलगायत केही स्थानका नेता/कार्यकर्ता पनि गठबन्धनको विरोधमा देखिएका छन् ।

मात्रोवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्पकमल दाहाल 'प्रचण्ड' र एकीकृत समाजजावादीका अध्यक्ष नेपालले चुनावी तालमेलको विषय तत्काल दुर्याउनपर्ने अडान राखेका छन् । विहीनाको बैठकमा पनि कांगेस समाप्ति देउवा आपैले सुरुमै मिलेर चुनावमा जाने प्रस्ताव राखेका थिए । त्यसपछ